

به نام خدا

طرح پیشنهادی جهت تدوین قانون جامع سازمان‌های غیردولتی (مردم نهاد) (ویرایش دوم)

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه توجیهی
۲.....	فصل اول - تعاریف
۳.....	فصل دوم - تأسیس سازمان غیردولتی
۹.....	فصل سوم - فعالیت، حقوق و تکالیف سازمان غیردولتی
۱۴.....	فصل چهارم - منابع مالی سازمان غیردولتی
۱۶.....	فصل پنجم - نظارت بر سازمان غیردولتی
۲۰.....	فصل ششم - سایر مقررات

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۹۴۳۵

دی ماه ۱۳۸۷

دفتر: مطالعات سیاسی

طرح پیشنهادی جهت تدوین قانون جامع سازمان‌های غیردولتی (مردم نهاد) (ویرایش دوم)

مقدمه توجیهی

حق آزادی تشکل‌ها یکی از حقوق اولیه شهروندی است که در اصل بیست‌وششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بدان تصریح شده است. فعالیت تشکل‌های مدنی در قالب سازمان‌های غیردولتی از مهم‌ترین موضوعات حق آزادی تشکل‌ها محسوب می‌شوند. این سازمان‌ها در سال‌های اخیر رشد و تحول فراوانی یافته و نقش‌های جدیدی را در عرصه سیاست‌گذاری‌های عمومی به عهده گرفته‌اند. از آنجا که انجام وظایف محوله و ایفای این نقش‌ها با قوانین متعدد و گاه متعارض موجود همخوانی ندارد، از این رو به منظور ظرفیت‌سازی برای این سازمان‌ها و فراهم کردن بستر متناسب با ماهیت و وظایف آنها، طرح ذیل با عنوان طرح قانونی سازمان‌های غیردولتی تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌شود.

فصل اول - تعاریف

ماده (۱)

سازمان غیردولتی که در این قانون سازمان نامیده می‌شود به تشکلی اطلاق می‌شود که توسط گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیردولتی به صورت داوطلبانه با اهداف غیرانتفاعی و غیرسیاسی تحت عناوینی از قبیل جمعیت، انجمن، مجمع، کانون، گروه و شبکه تأسیس و اداره می‌شود.

تبصره «۱» - تشکلات و اتحادیه‌های مشمول قانون کار و قانون نظام صنفی، تعاونی‌ها، آموزشگاه‌های علمی آزاد و نیز مدارس غیرانتفاعی موضوع قانون تأسیس مدارس غیردولتی و سایر «سازمان‌ها» که در قوانین جاری اجازه تأسیس و انحلال آنها صراحتاً به دستگاه‌های دولتی واگذار شده است و همچنین احزاب مشمول این قانون نیستند.

تبصره «۲» - مردم‌نهاد یا غیردولتی بدین معناست که سازمان در خارج از دستگاه‌های حکومتی تأسیس گردیده و این دستگاه‌ها در اداره آن مداخله داشته باشند. مشارکت مقامات و کارکنان دولتی در صورتی که خارج از عنوان و سمت رسمی آنان باشد، مانع وصف «غیردولتی» سازمان نخواهد بود.

تبصره «۳» - «داوطلبانه» به معنای مشارکت در تأسیس و اداره سازمان براساس اراده آزاد اشخاص، بدون الزام قانونی است.

تبصره «۴» - سازمان‌های غیردولتی غیرانتفاعی حق انجام فعالیت‌های اقتصادی و صنفی به منظور تقسیم سود بین اعضا، مؤسسان، مدیران و کارکنان را ندارند.

تبصره «۵» - «غیرسیاسی» در بردارنده فعالیت‌هایی است که مشمول ماده (۱) قانون احزاب نگردد.

فصل دوم - تأسیس سازمان غیردولتی

ماده (۲)

هیئت مؤسس باید حداقل از هفت نفر با شرایط زیر تشکیل شود:

۱. دارا بودن حداقل هجده سال تمام،
۲. دارا بودن تابعیت ایرانی،
۳. نداشتن محکومیت مؤثر کیفری به‌نحوی که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی شود،
۴. دارا بودن مدرک کارشناسی یا بالاتر برای حداقل دو نفر از مؤسسان مرتبط با موضوع فعالیت سازمان،
۵. التزام به قانون اساسی،
۶. عدم وابستگی به احزاب و گروه‌ها و تشکل‌هایی که غیرقانونی بودن آنها از طرف مراجع صالح اعلام شده است.

ماده (۳)

هیئت مؤسس برای دریافت پروانه باید مدارک زیر را حسب مورد به هیئت‌های مذکور در این قانون ارائه کند:

۱. برگه تقاضانامه تکمیل شده،
۲. تصویر شناسنامه اعضای هیئت مؤسس،
۳. گواهی عدم سوءپیشینه کیفری اعضای هیئت مؤسس،
۴. اساسنامه سازمان،
۵. اولین صورت‌جلسه هیئت مؤسس.
۶. ارائه مدارک تخصصی یا متناسب با حوزه فعالیت سازمان.

ماده (۴)

اساسنامه سازمان باید حاوی موارد زیر باشد:

۱. نام و عنوان اختصاری،
۲. اهداف،
۳. موضوع فعالیت،
۴. مدت فعالیت،
۵. مرکز اصلی،
۶. تابعیت،
۷. نحوه ایجاد شعب در صورت لزوم،
۸. ارکان و تشکیلات، شرح وظایف، اختیارات و مسئولیت آنها، نحوه تشکیل جلسات و اتخاذ تصمیمات،
۹. نحوه انتخاب مسئولان، مدیران و بازرسان یا بازرسان،
۱۰. دارندگان امضای مجاز،

۱۱. نوع عضویت و شرایط پذیرش و خروج اعضا،
۱۲. نحوه اصلاح و تغییر اساسنامه،
۱۳. نحوه انحلال،
۱۴. تعیین تکلیف دارایی‌های سازمان پس از انحلال،
۱۵. محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان.
۱۶. منابع تأمین درآمد و دارایی.

ماده (۵)

پس از انتشار آگهی ثبت، سازمان دارای شخصیت حقوقی مستقل می‌گردد.

ماده (۶)

متقاضیان تأسیس مکلفند درخواست اخذ پروانه فعالیت را حسب محدوده فعالیت جغرافیایی خود به هیئت‌های زیر ارائه کنند:

- الف) چنانچه محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان شهرستان باشد به هیئت نظارت شهرستان ذی‌ربط مرکب از فرماندار، نماینده دادگستری شهرستان، نماینده وزارت اطلاعات، نماینده شورای اسلامی شهرستان و نماینده سازمان‌های غیردولتی،
- ب) چنانچه محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان استان باشد به هیئت نظارت استان ذی‌ربط مرکب از استاندار، نماینده دادگستری استان، نماینده وزارت اطلاعات، نماینده شورای اسلامی استان و نماینده سازمان‌های غیردولتی،
- ج) چنانچه محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان در سطح فرا استانی، کشوری و یا

بین‌المللی باشد به هیئت نظارت کشور مرکب از معاونت ذی‌ربط وزارت کشور، یک نماینده از قوه قضائیه، یک نماینده از وزارت اطلاعات، نماینده شورای عالی استان‌ها و نماینده سازمان‌های غیردولتی.

تبصره «۱» - در نیمه اول اردیبهشت هر سال بنا به دعوت عام فرماندار، استاندار و وزیر کشور جلسه‌ای با حضور نمایندگان سازمان‌های غیردولتی که به‌طور قانونی ثبت شده‌اند و قلمرو فعالیت‌شان حسب مورد شهرستان، استان و کشور (فرا استانی و بین‌المللی) است تشکیل و یک عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل برای شرکت در جلسات هیئت‌های نظارت شهرستان، استان و کشور انتخاب می‌شوند. در این جلسه انتخاب نمایندگان در نوبت اول با اکثریت نصف به‌علاوه یک و در نوبت دوم با اکثریت نسبی حاضران صورت خواهد گرفت.

تبصره «۲» - چنانچه موضوع فعالیت سازمان امور تخصصی مندرج در تبصره «۲» ماده (۷) باشد، هیئت نظارت موظف است از نماینده دستگاه یا دستگاه‌های ذی‌ربط حسب مورد برای حضور در جلسه دعوت به‌عمل آورد. نماینده مزبور در این جلسه دارای حق رأی نیست. در ترکیب هیئت نظارت باید از دادگستری (قوه قضائیه)، وزارت اطلاعات، وزارت ذی‌ربط حسب فعالیت سازمان هم حضور داشته باشند.

تبصره «۳» - دبیرخانه هیئت نظارت شهرستان و استان به ترتیب در فرمانداری و استانداری ذی‌ربط و دبیرخانه هیئت نظارت کشور در وزارت کشور تشکیل می‌شود. هر هیئت یک نفر را از بین خود یا از خارج به‌عنوان دبیر انتخاب می‌کند چنانچه دبیر هیئت از اعضا نباشد بدون حق رأی در جلسات شرکت می‌کند.

ماده (۷)

هیئت‌های نظارت مکلفند حداکثر ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ دریافت درخواست صدور پروانه فعالیت نسبت به تأیید یا رد تقاضا اعلام‌نظر کنند.

تبصره «۱» - در صورتی که هیئت نظارت تقاضا را رد کند مکلف است کتباً دلایل رد درخواست را به متقاضی اعلام کند.

تبصره «۲» - چنانچه موضوع فعالیت سازمان امور زیر باشد حسب مورد اخذ نظر موافق دستگاه یا دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط برای صدور پروانه ضروری است:

الف) در امور بهداشت و درمان، سلامت، پیشگیری از بیماری‌ها، مراقبت‌های جسمانی و روانی از وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی،

ب) در امور آموزش و پرورش و آموزش عالی حسب مورد از وزارت آموزش و پرورش یا وزارت علوم تحقیقات و فناوری،

ج) در امور پولی، مالی، اعتباری و قرض‌الحسنه از بانک مرکزی.

د) در امور هنری، معارف اسلامی، سینما، تئاتر و رسانه‌های عمومی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

تبصره «۳» - هیئت نظارت مکلف است ظرف مدت یک هفته از تاریخ دریافت تقاضا نسبت به اخذ نظر مراجع ذی‌صلاح اقدام کند. مراجع یاد شده نیز مکلف هستند

حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز نظر خود را اعلام کند در غیر این صورت، نظر هیئت مزبور موافق تلقی می‌شود.

ماده (۸)

در صورت تأیید درخواست و صدور پروانه، متقاضی باید مدارک مقرر در آیین‌نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری - مصوب ۱۳۳۷ با اصلاحات بعدی - را به همراه پروانه فعالیت به اداره ثبت شرکت‌ها ارائه کند. مرجع مذکور موظف به ثبت «سازمان» است.

تبصره - موضوع باید برابر مقررات مربوطه در روزنامه رسمی منتشر شود.

ماده (۹)

متقاضی صدور پروانه می‌تواند در موارد رد تقاضای خود به نحو زیر اعتراض نماید:

الف) از تصمیم هیئت نظارت شهرستان ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ ابلاغ، به هیئت نظارت استان و در صورت تأیید رد تقاضا در هیئت نظارت استان، ظرف مدت یک‌ماه به هیئت نظارت کشور،

ب) از تصمیم هیئت نظارت استان ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ ابلاغ، به هیئت نظارت کشور،

ج) تصمیم هیئت نظارت کشور در هر مورد قطعی و ظرف یک‌ماه از تاریخ ابلاغ در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است.

ماده (۱۰)

سازمان‌های غیردولتی که موضوع فعالیت آنها مشترک است و حداقل دو سال از تاریخ ثبت آنها می‌گذرد می‌توانند برای تأسیس شبکه یا اتحادیه سازمان‌های

غیردولتی اقدام کنند. حداقل تعداد لازم برای تأسیس شبکه یا اتحادیه‌های مذکور پنج سازمان غیردولتی است. برای تأسیس شبکه یا اتحادیه سازمان‌های غیردولتی مؤسسين باید مدارک پیش‌بینی شده در بندهای «۱»، «۴» و «۵» ماده (۳) این قانون را به‌ترتیب مقرر در این قانون به هیئت نظارت ذی‌صلاح ارائه دهند. شبکه و اتحادیه سازمان‌های غیردولتی از سایر جهات تابع این قانون و مقررات اجرایی آن است.

فصل سوم - فعالیت، حقوق و تکالیف سازمان غیردولتی

ماده (۱۱)

سازمان می‌تواند در یک مورد و به تناسب پروانه صادره در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، مذهبی، علمی، تفریحی، ورزشی، هنری، آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی، توانبخشی، خدمات اجتماعی، صنعتی، تولیدی، عمرانی، توسعه‌ای، توانمندسازی سازمان‌های غیردولتی، محیط زیست، نیکوکاری و امور خیریه، بشردوستانه و نظایر آن فعالیت کند. برای این منظور لازم است موضوع فعالیت دقیقاً در درخواست مربوطه درج و در پروانه صادره تصریح گردد

ماده (۱۲)

سازمان‌های دولتی حتی‌المقدور باید در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری نسبت به اخذ نظر سازمان‌های غیردولتی اقدام کرده و ترتیباتی برای ارائه نظرات آنان و مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری فراهم نمایند.

تبصره «۱» - سازمان‌های مردم‌نهاد به تناسب فعالیت‌ها و تخصص خود از حق دسترسی به اسناد و مدارک طبقه‌بندی نشده برخوردارند.

تبصره «۲» - به‌منظور تقویت و تحکیم جایگاه و نقش سازمان‌های غیردولتی آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت کشور با همکاری سازمان‌های غیردولتی تدوین و حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده (۱۳)

صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به تهیه و پخش مناسب برنامه‌های اطلاع‌رسانی جهت ارتقای سطح دانش عمومی نسبت به فعالیت و نقش سازمان‌های غیردولتی و برای فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی درخصوص آنها از جمله نحوه تأسیس، اداره، قواعد و مقررات حاکم بر آنها و ویژه نقش این سازمان‌ها در اداره مطلوب امور جامعه اقدام کند.

ماده (۱۴)

دستگاه‌های اجرایی حتی‌المقدور زمینه مشارکت سازمان‌های غیردولتی در نظارت بر حسن اجرای امور عمومی را فراهم نموده و حسب مورد با سازمان‌های غیردولتی همکاری خواهند کرد. دولت مکلف است ظرف سه ماه از تصویب این قانون با مشارکت سازمان‌های غیردولتی نسبت به تدوین آیین‌نامه اجرایی این ماده و تصویب آن اقدام کند.

ماده (۱۵)

سازمان‌های غیردولتی حق دارند در موضوع فعالیت‌های خود و برای حمایت از منافع عمومی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی در مراجع قضایی و شوراهای حل اختلاف اقامه دعوا کنند.

ماده (۱۶)

سازمان‌های مردم‌نهاد که بر طبق ضوابط این قانون شکل گرفته یا خود را با آن تطبیق دهند با نظارت مرجع مالیاتی از پرداخت مالیات معاف هستند.

ماده (۱۷)

سازمان‌های غیردولتی حق دارند برای تأمین اهداف مقرر در اساسنامه سازمان و در چارچوب قوانین و مقررات کشور با اخذ مجوزهای لازم نسبت به برگزاری راهپیمایی‌ها و اجتماعات، انتشار نشریه، نقد عملکرد مقامات و سیاست‌های دستگاه‌های حکومتی را اقدام نمایند.

ماده (۱۸)

سازمان‌های غیردولتی مکلفند اطلاعات مربوط به فعالیت‌های اجرایی و عملکرد مالی خود را ه صورت شفاف و دقیق و به‌نحو مقتضی حسب مورد در اختیار عموم (درمورد سازمان‌های غیردولتی عام‌المنفعه) و در اختیار اعضا (در سایر موارد) قرار دهند.

ماده (۱۹)

سازمان‌های غیردولتی مکلفند همه ساله و یا بنا به تقاضای هیئت نظارت گزارش عملکرد اجرایی و مالی خود را در اردیبهشت ماه و یا حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ دریافت تقاضا به آن هیئت ارائه کنند.

ماده (۲۰)

کلیه هزینه‌ها، درآمدها شامل هدایا و کمک‌های مالی و غیرمالی، وقف و غیره و کلیه فعالیت‌های مالی هر سازمان باید در دفاتر قانونی که از سوی وزارت کشور تعیین و پلمب می‌شود، ثبت شود.

ماده (۲۱)

تقسیم سود، دارایی و درآمد سازمان در میان مؤسسان، اعضا، مدیران و کارکنان آن ممنوع است.

تبصره - استرداد یا اعاده اموال سازمان منحل شده به مالکین اولیه آنها در در صورت شرط استرداد از جانب مالک در هنگام قراردادن اموال در اختیار سازمان و بقای عین مال مجاز است.

ماده (۲۲)

سازمان‌های غیردولتی مکلف به رعایت قوانین و مقررات کشور و اساسنامه خود و مقررات مربوطه در کلیه فعالیت‌های خود هستند.

در اساسنامه سازمان‌های غیردولتی باید نحوه اداره و تصمیم‌گیری سازمان به‌طور صریح و روشن مشخص شود.

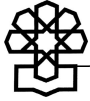
الف) در سازمان‌های غیردولتی که عالی‌ترین رکن تصمیم‌گیری آنها مجمع عمومی است، مجمع عمومی حداکثر دو ماه پس از اخذ پروانه و با یک ماه اعلام قبلی در اولین جلسه خود نسبت به تصویب اساسنامه و تعیین اعضای هیئت مدیره و بازرس یا بازرسان اقدام می‌کند.

تشکیل اولین جلسه مجمع عمومی منوط به حضور حداقل پانزده عضو است و کلیه اعضا دارای حق رأی برابر هستند.

جلسات مجمع عمومی درخصوص تصویب و تغییر و اصلاح اساسنامه با حضور حداقل دوسوم اعضا و در سایر موارد در مرحله اول با حضور نصف به‌علاوه یک و در مرحله دوم با هر تعداد از اعضا رسمیت می‌یابد. هر گونه تغییر و اصلاح اساسنامه منوط به تصویب حداقل دوسوم اعضای حاضر در جلسه است و در سایر موارد رأی‌گیری در مجمع عمومی در نوبت اول با اکثریت نصف به‌علاوه یک و در نوبت دوم با اکثریت نسبی است.

ب) در سازمان‌های غیردولتی که عالی‌ترین رکن تصمیم‌گیری آنها هیئت امنای است، هیئت مؤسس موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز پس از اخذ پروانه، حداقل هفت عضو را به‌عنوان هیئت امنای معرفی و هیئت مدیره و بازرس یا بازرسان را انتخاب کند و صورت‌جلسه انتخابات انجام شده را به هیئت نظارت ذی‌ربط ارائه نماید.

تبصره - در مورد شبکه یا اتحادیه سازمان‌های غیردولتی عالی‌ترین رکن

تصمیم‌گیری مجمع عمومی است و تشکیل اولین جلسه منوط به حضور حداقل پنج عضو است.

جلسات هیئت امنای با حضور حداقل دوسوم اعضا رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم در نوبت اول و دوم با اکثریت نصف به‌علاوه یک و در نوبت سوم با اکثریت نسبی است. هیئت امنای و هیئت مدیره و بازرس یا بازرسان باید دارای شرایط هیئت مؤسس باشند.

ماده (۲۴)

سازمان مکلف است هرگونه تغییر در اساسنامه و اعضای هیئت مدیره و بازرس یا بازرسان را بلافاصله به هیئت نظارت مربوطه اطلاع دهد و در صورت اعلام عدم مغایرت تغییرات با مقررات این قانون از سوی مراجع یاد شده، وفق آیین‌نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری - مصوب ۱۳۳۷ با اصلاحات بعدی - اقدام لازم را به‌عمل آورد.

فصل چهارم - منابع مالی سازمان غیردولتی

ماده (۲۵)

منابع مالی سازمان‌های غیردولتی عبارتند از:

۱. کلیه کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی اعم از دولتی و غیردولتی،
۲. موارد وقفی اشخاص حقیقی و حقوقی،

۳. وجوه حاصل از فعالیت‌های انجام شده در چارچوب اهداف و موضوع مقرر در اساسنامه سازمان،

۴. حق عضویت در سازمان.

تبصره - دریافت کمک از سازمان‌های بین‌المللی که در ایران فعالیت رسمی دارند و مؤسسات و شرکت‌های خارجی که دفاتر نمایندگی یا شعب آنها در ایران رسماً به ثبت رسیده در حکم دریافت کمک از منابع داخلی است. سازمان موظف است پس از دریافت کمک، مشخصات کمک‌کننده و میزان کمک را به اطلاع هیئت نظارت مربوطه برساند.

ماده (۲۶)

دولت مکلف است اعتباراتی را به‌صورت کمک بلاعوض یا وام بدون بهره یا کم بهره یا در قالب اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مشخص برای تحقق اهداف عام‌المنفعه و توسعه‌ای کشور به سازمان‌های غیردولتی اختصاص و اعتبارات لازم را همه ساله در بودجه سالیانه پیش‌بینی نماید.

ماده (۲۷)

اموالی که به‌عنوان کمک به سازمان‌های غیردولتی عام‌المنفعه تملیک می‌شود از پرداخت مالیات نقل و انتقال و حق‌الثبت معافند.

تبصره - مرجع تشخیص عام‌المنفعه بودن سازمان‌های غیردولتی هیئت نظارت صادرکننده پروانه است.

فصل پنجم - نظارت بر سازمان غیردولتی

ماده (۲۸)

نظارت بر حسن اجرای این قانون و فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی به‌عهد هیئت‌های مذکور در ماده (۶) است. این هیئت‌ها علاوه بر موارد مصرح در سایر مواد این قانون، وظایف زیر را به‌عهده دارند:

۱. دریافت و بررسی اساسنامه تأسیس،

۲. احراز شرایط و ضوابط مقرر و صدور پروانه،

۳. رسیدگی به عملکرد اجرایی و مالی سازمان در صورت ضرورت،

۴. رسیدگی به هرگونه تخلف از مقررات این قانون،

۵. رسیدگی به تخلفات سازمان در فعالیت در خارج از پروانه صادره یا موضوع فعالیت.

تبصره - هرگاه تخلف سازمان عنوان یکی از جرائم مندرج در قوانین جزایی را نیز داشته باشد هیئت نظارت ذی‌ربط مکلف است مطابق این قانون به تخلف رسیدگی و تصمیم مقتضی اتخاذ نماید و مراتب را برای رسیدگی به اصل جرم به مراجع قضایی اعلام نماید. تصمیم هیئت نظارت مانع تحقیقات مستقل مراجع قضایی در این خصوص نخواهد بود.

۶. نظارت در مورد کمک‌های سازمان‌های بین‌المللی موضوع تبصره ماده (۲۶) و نحوه هزینه آنها.

ماده (۲۹)

هرگونه فعالیت‌های برون‌مرزی سازمان‌های غیردولتی از جمله کسب مقام مشورتی نزد شورای اقتصادی - اجتماعی سازمان ملل متحد (اکوسوک) و سایر موارد با اطلاع هیئت‌های نظارت مربوطه مجاز است.

ماده (۳۰)

صدور مجوز فعالیت سازمان‌های غیردولتی خارجی در ایران به‌عهده هیئتی متشکل از اشخاص ذیل است:

۱. نماینده وزارت امور خارجه،
۲. نماینده وزارت کشور،
۳. نماینده وزارت اطلاعات،
۴. نماینده‌ای از وزارتخانه یا سازمان دولتی مرتبط با موضوع فعالیت سازمان غیردولتی خارجی،
۵. نماینده سازمان‌های غیردولتی در هیئت نظارت کشور و اعضای علی‌البدل اول و دوم آن،
۶. نماینده شورای عالی استان‌ها،
۷. نماینده کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر.

سازمان‌های غیردولتی خارجی پس از کسب اجازه از هیئت مزبور می‌توانند با رعایت این قانون در جهت تحقق اهداف مندرج در اساسنامه خود فعالیت کنند.

تبصره «۱» - هیئت با حضور شش نفر از اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با

اکثریت نصف به‌علاوه یک اتخاذ می‌گردد.

تبصره «۲» - تصمیمات هیئت ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ ابلاغ آن در دیوان عدالت اداری قابل شکایت است.

تبصره «۳» - هیئت مجاز است در صورت احراز هرگونه تخلفی نسبت به لغو مجوز فعالیت اقدام کند.

تبصره «۴» - آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارتخانه‌های امور خارجه، کشور و اطلاعات با مشورت سازمان‌های غیردولتی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده (۳۱)

هیئت‌های نظارت موظفند در حدود صلاحیت‌های خود، در صورت وصول شکایت یا گزارش یا اطلاع از نقض مقررات این قانون نسبت به بررسی آن اقدام کرده و در صورت احراز تخلف به ترتیب تنبیهات زیر را مقرر دارند:

۱. تذکر شفاهی با در نظر گرفتن مهلت یک‌ماه برای اصلاح وضعیت،
۲. با توجه به اختیارات هیئت نظارت حضور نماینده وزارت دادگستری (قوه قضائیه) و اطلاعات الزامی است. اخطار کتبی با در نظر گرفتن مهلت یک‌ماه برای اصلاح وضعیت در صورت عدم توجه به تذکر شفاهی،
۳. تعلیق پروانه سازمان به مدت یک تا سه‌ماه در صورت عدم توجه به اخطار و عدم اصلاح وضعیت در مهلت مقرر یا تکرار تخلف.

ماده (۳۲)

هیئت نظارت در موارد زیر می‌تواند حسب شدت تخلف پروانه سازمان را حداکثر به مدت شش‌ماه معلق و یا نسبت به لغو پروانه اقدام کند:

۱. در صورتی که سازمان فعالیت‌های انتفاعی انجام دهد،
۲. در صورتی که سازمان فعالیت‌های سیاسی انجام دهد،
۳. در صورتی که سازمان گزارش‌های متقلبانه در خصوص عملکرد مالی خود به هیئت نظارت ارائه دهد،
۴. جعل یا مخدوش کردن اسناد و عناوین به‌منظور پنهان کردن هویت و فعالیت اصلی سازمان.

تبصره «۱» - سازمان می‌تواند نسبت به تصمیم هیئت‌های نظارت مبنی بر تعلیق فعالیت سازمان ظرف یک‌ماه از تاریخ ابلاغ به دیوان عدالت اداری شکایت نماید. اعتراض سازمان مانع تعلیق فعالیت آن تا صدور رأی دیوان نمی‌گردد.

تبصره «۲» - چنانچه عملکرد سازمان یا اعضا مشمول عناوین خاص مجرمانه در سایر قوانین باشد، اقدامات هیئت نظارت مانع از رسیدگی مراجع صالح قضایی نخواهد بود.

ماده (۳۳)

هیئت نظارت موظف است که موارد تخلف را کتباً به سازمان غیردولتی اعلام و تقاضای ارائه توضیح کند.

ماده (۳۴)

هیئت نظارت مکلف است حداقل یک‌بار به نماینده یا نمایندگان سازمان اجازه حضور در جلسه و ارائه توضیحات لازم را بدهد.

ماده (۳۵)

اتخاذ تصمیم توسط هیئت نظارت در کلیه موارد از جمله صدور پروانه و تنبیهات با اکثریت آرا خواهد بود.

تبصره - ابلاغ تصمیمات هیئت نظارت به طریق پیش‌بینی شده در قانون آیین دادرسی مدنی است.

فصل ششم - سایر مقررات
ماده (۳۶)

سازمان‌های موضوع این قانون که در گذشته و طبق مقررات سابق ایجاد شده‌اند، باید ظرف مدت حداکثر یک‌سال خود را با مقررات این قانون تطبیق دهند، در غیر این صورت مجاز به فعالیت نیستند.

ماده (۳۷)

انحلال «سازمان» اعم از اختیاری و قهری، براساس آیین‌نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری - مصوب ۱۳۷۷ با اصلاحات بعدی - صورت می‌گیرد.

تبصره - چنانچه مدت فعالیت سازمان در اساسنامه به صورت محدود قید شده باشد، ادامه فعالیت آن منوط به تمدید مجوز فعالیت خواهد بود.

ماده (۳۸)

از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن ملغی می‌گردد.

شماره مسلسل: ۹۴۳۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: طرح پیشنهادی جهت تدوین قانون جامع سازمان‌های غیردولتی (مردم نهاد) (ویرایش دوم)

Report Title: Draft of the Comprehensive Law on the Iranian NGOs

نام دفتر: مطالعات سیاسی (سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: احمد رنجبر

ناظر علمی: ابوزر گوهری مقدم

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. سازمان‌های غیردولتی (Non Governmental Organization)

۲. قانون جامع (Comprehensive Law)

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۱۰/۲۸